

Μ
Η
Ν
Α
Σ

#minasefiveias

Ε
Φ
Η
Β
Ε
Ι
Α
Σ

2023

Ο ΜΗΝΑΣ ΕΦΗΒΕΙΑΣ
ΤΕΛΕΙ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr

«Ο Φωκίων δεν ήταν ελάφι», τότε και τώρα **Μάνος Κοντολέων**, συγγραφέας

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου, τον Νοέμβριο του 1973, σηματοδότησε την αρχή μιας περιόδου με μεγάλα γεγονότα – ευχάριστα (πτώση της δικτατορίας) και δυσάρεστα (τουρκική εισβολή στην Κύπρο). Εκείνη την περίοδο εγώ αποκτούσα το πρώτο μου παιδί και έψαχνα τρόπο να του αφηγηθώ όσο πιο σύντομα γινότανε όλα όσα είχαν συμβεί τότε που εκείνο ερχότανε στον κόσμο. Βρήκα τη λύση γράφοντας ένα «παραμύθι» που μιλούσε για αληθινά ιστορικά γεγονότα και ακόμα για την έννοια της Δημοκρατίας και της Ελευθερίας. Πενήντα χρόνια μετά το διαβάζω ξανά. Έχει η ιστορία την ίδια δύναμη; Θα μπορούσε να αγγίξει τους νέους του σήμερα που τα γεγονότα του τότε ίσως και να τους είναι άγνωστα; Την απάντηση δίνουν τα συναισθήματα που φέρνουν οι λέξεις. Γιατί η ελευθερία και η επανάσταση πηγάζει από την ταυτότητα των εφήβων. Ελάτε να συζητήσουμε μαζί για το πώς γράφτηκε και για το πώς αξίζει να διαβάζεται το βιβλίο «Ο Φωκίων δεν ήταν ελάφι».

Μπροστά στα μεγάλα ιστορικά γεγονότα **Αλεξάνδρα Μητσιάλη**, συγγραφέας, εκπαιδευτικός.

50 χρόνια πέρασαν από την εξέγερση του Πολυτεχνείου. 50 χρόνια από μια εξέγερση που υπήρξε το αποκορύφωμα των φοιτητικών αγώνων για την πτώση της χούντας και για την εγκαθίδρυση μιας δημοκρατίας που θα εξέφραζε τον ελληνικό λαό. Με αφορμή το υπό έκδοση βιβλίο της Αλεξάνδρας Μητσιάλη «Οι μέρες που δακρύζουνε», θα συζητήσουμε για την ιστορία της εξέγερσης, για τα γεγονότα των τεσσάρων κρίσιμων ημερών, για το φοιτητικό και το μαθητικό κίνημα, αλλά και για το πλήθος των ανθρώπων που συμμετείχε, υποστήριξε, αγωνίστηκε μαζί με τους φοιτητές/τριες και τους μαθητές/τριες, για την επίδραση που άσκησε και συνεχίζει να ασκεί η ιστορική εξέγερση ως τις μέρες μας.

Η δύναμη της εξέγερσης **Γιώργος Χατζόπουλος**, συγγραφέας, εκπαιδευτικός

Γιατί έγινε η εξέγερση των φοιτητών του Πολυτεχνείου τον Νοέμβρη του 1973; Γιατί έγινε η μυθιστορηματική εξέγερση των «Αγριόπαπων» τρία χρόνια μετά; Τι είναι αυτό που γεννάει τις συλλογικές εξεγέρσεις; Έχουν οι σημερινοί έφηβοι την ανάγκη να δεσμευτούν με κάτι μεγαλύτερο από τις προσωπικές τους ανάγκες (σπουδές, αθλητισμό, καριέρα, σύντροφος, διασκέδαση) και την επιθυμία «να περνάω καλά κάθε μέρα»; Πώς αυτές οι προσωπικές ανάγκες σχετίζονται με τα συλλογικά αιτήματα για ελευθερία, δικαιοσύνη, δημοκρατία; Γιατί είναι σημαντικό να σου ανήκουν οι αποφάσεις σου, να είναι προσωπικές σου επιλογές; Υπάρχουν άλλοι τρόποι εξέγερσης για τους εφήβους σήμερα; Μια δράση με αφορμή το βιβλίο του Γιώργου Χατζόπουλου «Οι αγριόπαπες - Η εξέγερση», όπου οι έφηβοι καλούνται να συνειδητοποιήσουν τη σχέση προσωπικών και συλλογικών αναγκών, την αναγκαιότητα και τη δύναμη των εξεγέρσεων!

Αυτοί που τα έβαλαν με τη δικτατορία. Ακολουθώντας την αφήγηση της Βούλας Μάστορη στο βιβλίο «Κάτω απ’ την καρδιά της» **Κωνσταντίνος Μπαϊρακτάρης**, ιστορικός

Τι γνωρίζεις για όσα προηγήθηκαν των ηρωικών ημερών του Πολυτεχνείου το 1973; Ακολουθώντας την αφήγηση της Βούλας Μάστορη στο βιβλίο «Κάτω απ’ την καρδιά της», ελάτε να δούμε μαζί τις πολλές μορφές που πήρε ο αντιδικτατορικός αγώνας στα χρόνια της σκοτεινής επταετίας του 1967-1974 ξεκινώντας από τη μέρα που οι συνταγματάρχες πάγωσαν τη χώρα με το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου. Την περίοδο αυτή, χιλιάδες πολίτες φυλακίστηκαν και ο φόβος κυριάρχησε. Όμως, σταδιακά άρχισαν να ξεπηδούν φωνές αντίδρασης και αμφισβήτησης του καθεστώτος. Ποιες ήταν αυτές και από ποιους εκφράστηκαν; Πού στόχευαν; Τι μέσα χρησιμοποιήθηκαν; Ποιες ήταν οι πιο σημαντικές στιγμές; Μέσα από φωτογραφίες, βίντεο, ντοκουμέντα της εποχής και αποσπάσματα από το βιβλίο θα διερευνήσουμε πολλές πτυχές όσων διαδραματίστηκαν ώστε να επιστρέψει η δημοκρατία στη χώρα.

Αγαπητέ Άγιε Βασίλη, θα ήθελα μια χειροβομβίδα... **Κωνσταντίνος Μπαϊρακτάρης**, ιστορικός
Μια συνάντηση σφραγισμένη με το χιούμορ του Παντελή Καλιότσου

Ένα αυταρχικό καθεστώς χρειάζεται να έχει μάτια και αυτιά παντού γιατί έχει λίγους φίλους και πολλούς εχθρούς. Η δικτατορία των συνταγματαρχών (1967-1974) στηρίχτηκε σε μεγάλο βαθμό πάνω σε ένα σύστημα παρακολούθησης των πολιτών. Σκοπός, φυσικά, ήταν η διάχυση του φόβου. Το τριπλά βραβευμένο μυθιστόρημα του Π.Κ. «Η σφεντόνα του Δαβίδ» μάς βάζει στο κλίμα της εποχής μέσα από μια πολύ αστεία και καυστική για το καθεστώς ιστορία. Με κωμικοτραγικό τρόπο παρουσιάζεται το κομφούζιο το οποίο προκάλεσε μια τάξη μαθητών της Β΄ Δημοτικού στους ανθρώπους της Ασφάλειας οι οποίοι έψαχναν παντού «εχθρούς της Πατρίδος». Γράμματα, ακόμη και αυτά προς τον Άγιο Βασίλη, τηλεφωνήματα, κοινωνικές συναναστροφές, οικογενειακές σχέσεις, όλα θεωρούνταν ύποπτα και είχαν μπει στο μικροσκόπιο των χαφιέδων και της Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών. Εμείς θα διερευνήσουμε αρχικά μέσα από τα αποσπάσματα του βιβλίου και το οπτικοακουστικό υλικό της παρουσίασης τις ασφυκτικές μεθόδους ελέγχου του καθεστώτος και στη συνέχεια οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες θα κληθούν να γράψουν συνθηματικές επιστολές τις οποίες μετά οι άλλες ομάδες θα πρέπει να αποκρυπτογραφήσουν.

Ιστορία στη λογοτεχνία

Ουμπάντα | Γιατί μαθαίνουμε ιστορία; **Βησσαρία Ζορμπά-Ραμμπούλου**, συγγραφέας, εκπαιδευτικός

Μέκκα, 633 μ.Χ. Ένα έτος μετά τον θάνατο του Μωάμεθ στη Μεδίνα, το караβάνι του Ουμπάντα ξεκινά για την Ιερουσαλήμ. Ένας αταίριαστος έρωτας γεννιέται ανάμεσα στην αρχοντογεννημένη Ελληνίδα Σωσάννα και σε έναν Άραβα σκλάβο, τον Ισμαέλ. Όσο ταξιδεύουν, φουντώνουν οι φήμες για τερατώδεις φυλάρχους που απάγουν κοριτσάκια, μάγους που τελούν ανθρωποθυσίες, «προφήτες» που εκτελούν τρομακτικές τελετουργίες. Η υπόθεση, εκμεταλλεζόμενη την εποχή, κατά την οποία αρχαίες θρησκείες εκπνέουν και νέες ανατέλλουν, αναδεικνύει την εξαθλίωση που προκύπτει από τη δεισιδαιμονία και τη θρησκευτική μισαλλοδοξία. Και μας καλεί να αναλογιστούμε: Τι είναι αυτό που ξυπνάει το παρελθόν μας στις προοδευμένες πολιτείες μας; Τώρα που αποτρόπαιες συνήθειες, απολιθώματα εθίμων πλημμυρίζουν την οθόνη του καιρού μας: απαγωγές κοριτσιών μέσα από σχολεία, «ανήλικες νύφες» και «παιδιά-στρατιώτες», νεαρά μυαλά στρατολογημένα στον Μολώχ της βίας, για να πυροβολήσουν συμμαθητές τους μέσα σε υπερσύγχρονα σχολικά κτίρια... Με έναν λόγο: Γιατί μαθαίνουμε ιστορία;

Το πέρασμα. Αϊβαλί-Μυτιλήνη, 1922 **Λίλη Λαμπρέλλη**, συγγραφέας, αφηγήτρια παραμυθιών

Στη συνάντηση αυτή με τους εφήβους θα μιλήσουμε για το ιστορικό πλαίσιο και τη βασική μαρτυρία που τροφοδότησε την περιπέτεια της γραφής του βιβλίου «Το πέρασμα. Αϊβαλί-Μυτιλήνη, 1922». Υλικά του μικρασιατικού αυτού αφηγήματος αποτέλεσαν η μυθοπλασία, μαρτυρίες Αϊβαλιτών που μέσα στις δεκαετίες καταγράφηκαν σε βιβλία και στον τύπο, ιστορικά γεγονότα, μνήμες από τις οικογένειες των παππούδων της συγγραφέα και η πανταχού παρούσα στη ζωή της προφορική παράδοση. Αυτή η ιστορία των πέντε γυναικών που ξεριζώθηκαν από το Αϊβαλί το 1922 μοιάζει με παραμύθι, «ψέματα κι αλήθεια, έτσι είν’ τα παραμύθια» – κι όμως, η ραχοκοκαλιά της είναι πέρα για πέρα αληθινή. Θα κουβεντιάσουμε, λοιπόν, για αληθινές ιστορίες που μοιάζουν μυθοπλασία και ιστορίες μυθοπλασίας που μοιάζουν αληθινές και θα σταθούμε στις απρόσμενες στιγμές γενναιοδωρίας που φωτίζουν την ανθρώπινη ύπαρξη κι από τις δυο μεριές, παρά τη βία του πολέμου.

«Η μαϊμού του βασιλιά» στο μικροσκόπιο **Κωνσταντίνος Μπαϊρακτάρης**, ιστορικός

Συμμετέχει ο συγγραφέας **Φίλιππος Μανδηλαράς**

Έχετε σκεφτεί ποτέ τον εαυτό σας ως αντικείμενο έρευνας ενός ιστορικού; Και όμως, οι ιστορικοί δεν ασχολούνται μόνο με διάσημους στρατηγούς ή με τρομερές μάχες. Προσπαθώντας να καταλάβουν τι έχει συμβεί στο παρελθόν, σκύβουν πάνω στις ζωές και στις εμπειρίες των καθημερινών ανθρώπων – καμιά φορά και ζώων! Άλλωστε, ο καλύτερος τρόπος να καταλάβεις μια εποχή είναι να σε ξεναγήσει σε αυτή κάποιος που την έζησε. Στο μυθιστόρημα «Η μαϊμού του βασιλιά», ο Φίλιππος Μανδηλαράς ασχολείται με τη μικροϊστορία ακολουθώντας τη ζωή και τις περιπέτειες μιας μαϊμούς η οποία βρέθηκε από τον ζωολογικό κήπο του Λονδίνου στο μέτωπο του μικρασιατικού πολέμου, στα βάρη της Τουρκίας, και έζησε από κοντά τις πολιτικές ραδιουργίες και τις συγκρούσεις που οδήγησαν στη Μικρασιατική Καταστροφή.

Εικονικός περίπατος στην Αθήνα του πολέμου **Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου**, συγγραφέας

Η κλασική αυτή δράση του Μήνα Εφηβείας πραγματοποιείται εικονικά και έχουν πλέον τη δυνατότητα να την απολαύσουν μαθητές ανεξαρτήτως εντοπιότητας. Οι συμμετέχοντες μέσα από βίντεο και ζωντανή αφήγηση της Λότης Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου θα περιηγηθούν στις γειτονιές των Εξαρχείων και του Λόφου του Στρέφη όπου εξελίχθηκαν σημαντικά γεγονότα της κατοχικής Αθήνας, πολλά από τα οποία η συγγραφέας τα έζησε ως παιδί και τα περιγράφει μέσα στα βιβλία της «Τραγούδι για τρεις» και «Ο καιρός της σοκολάτας». Μια συνάντηση στην οποία οι έφηβοι αναγνώστες θα μπουν στη διάσταση των ιστοριών πριν αυτές καταγραφούν ως λογοτεχνήματα.

Ιστορία και graphic novel: ένα πανάρχαιο και επιτυχημένο μοντέλο edutainment

Κατερίνα Σέρβη, συγγραφέας, αρχαιολόγος

Αν είχε ανακαλυφθεί η τυπογραφία, ο Ηρόδοτος θα έγραφε ιστορικό πόνημα ή graphic novel; Ελάτε να ψάξουμε την απάντηση μέσα από μια σύντομη αναδρομή στους τρόπους μετάδοσης της ιστορικής γνώσης στην αρχαιότητα και στην εξέλιξη του ιστορικού graphic novel. Θα διερευνήσουμε τα μυστικά πίσω από τη συγγραφή της τριλογίας «Στη μάχη του Μαραθώνα», «Στη μάχη των Θερμοπυλών» και «Στη Σαλαμίνα και στις Πλαταιές» (εικ. Θανάσης Πέτρου) και θα συζητήσουμε το πώς τα χαρακτηριστικά τέτοιων ιστορικών αναγνώσμάτων μπορούν να απογειώσουν την ιστορική ενσυναίσθηση και κατ’ επέκταση την ανάπτυξη της ιστορικής κατανόησης των μαθητών.

ΑΝΟΙΧΤΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ, ΓΟΝΕΙΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ Η ΚΡΑΤΗΣΗ ΘΕΣΗΣ ΣΤΑ 210.36.50.024 / ekdiloseis@patakis.gr

ΓΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΔΙΑ-ΔΡΑΣΗ

Εκφράσου χωρίς κινητό τηλέφωνο και social media, μπουρείς;

Βαγγέλης Ηλιόπουλος, συγγραφέας, εκπαιδευτικός
Σε συνεργασία με τον **Χώρο Τέχνης «Πρω! Δε! Τρι!»**

Σάββατο 4 Νοεμβρίου, 11.00-12.30

«Πρω! Δε! Τρι!» (Μακεδονίας 83, Αγ. Σοφία, Πειραιάς)

Έφηβοι θεατές αφήνουν στην πόρτα κάθε ηλεκτρονική συσκευή και σαν παιχνίδι συναντούν ηθοποιούς οι οποίοι τους διαβάζουν αποσπάσματα από το μυθιστόρημα «Το ζύπνημα της φράουλας». Εκείνοι, σε ένα ιδιότυπο παιχνίδι ρόλων, θα πρέπει να πουν τι θα έκαναν αν βίωσαν μια συνθήκη παρόμοια με αυτή των πρωταγωνιστών της σελίδας που τους διάβασαν. Η πρόκληση είναι ότι δεν πρέπει να αναφερθούν σε κανέναν τρόπο επικοινωνίας με ηλεκτρονικά μέσα. Ας πούμε σαν μια επιστροφή στο παρελθόν που δεν έχουν ζητήσει ή καλύτερα μια δράση τύπου «τι θα έκανες αν ήσουν ένας ερωτευμένος έφηβος το '80»; Μια πρόκληση που θα αναμμετωπίσεις χωρίς το κινητό σου.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ | ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ: ZOOM

Μέθοδος 3Step: Αποτελεσματική επικοινωνία με τους εφήβους

Χριστίνα Ρασιδάκη, δημιουργός της «μεθόδου 3step», σύμβουλος γονέων και εκπαιδευτικών, ψυχοθεραπεύτρια, συγγραφέας

Σάββατο 11 Νοεμβρίου 2023, 11:00-12:30

Στη συνάντηση αυτή θα προσεγγιστούν οι βασικοί άξονες της «Μεθόδου 3Step» για εκπαιδευτικούς που στοχεύουν στο να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους μαθητές αποφεύγοντας λάθη και παγίδες, χτίζοντας μια σχέση εκτίμησης και εμπιστοσύνης με όλη την τάξη και κάθε παιδί ξεχωριστά. Θα παρατεθούν ρεαλιστικά παραδείγματα που θα δώσουν αφορμή για συζήτηση και για διερεύνηση τρόπων σωστής διαχείρισης. Είναι γεγονός ότι οι έφηβοι μαθαίνουν, συνεργάζονται και τα πάνε καλύτερα με τους γύρω τους όταν νιώθουν ηρεμία και ασφάλεια. Αντίστοιχα είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς να μπορούν να παρέμβουν όταν αυτές οι συνθήκες απουσιάζουν, να είναι υποστηρικτικοί, να πλαισιώνουν και να οριοθετούν σωστά, χωρίς να γίνονται αυταρχικοί, υποχωρητικοί και πιεστικοί.

ΓΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Αναγνωστική ορεινή πεζοπορία στον Υμηττό

Βαγγέλης Ηλιόπουλος, συγγραφέας, εκπαιδευτικός
Σε συνεργασία με τη **Δημοτική Βιβλιοθήκη Κορωπίου** και τους **Φίλους του Μουσείου Υμηττού - Σπύρος Λέκκας**

Κυριακή 12 Νοεμβρίου, 11.00-12.30

Εκπαιδευτικοί και ομάδες εφήβων, με αφετηρία το Κορωπί, ανεβαίνουν στο βουνό, περπατούν σε σηματοδοτημένα μονοπάτια και γνωρίζουν την ανατολική πλευρά του βουνού

που καθορίζει το αττικό τοπίο. Παράλληλα σε «αναγνωστικές φωλιές» τούς περιμένουν πεζοπόροι αναγνώστες και τους διαβάζουν αποσπάσματα από το βιβλίο «Θωμάς Q.bit Ταξιδιώτης στο κάτωπετρο του χρόνου», τα οποία θα μπορούσαν να έχουν ως σκηνικό της δράσης τους τόπους που θα περπατάμε. Μήπως τελικά η ανάγνωση έξω από το σπίτι είναι πιο συναρπαστική;

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ | ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ: ZOOM

Δούλοι και γυναίκες, οι αόρατοι της ιστορίας

Εύη Πίνη, αρχαιολόγος, συγγραφέας, υπεύθ. εκπ. προγραμμάτων Εφορείας Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων
Τετάρτη 22 Νοεμβρίου 2023, 18:00- 19:00

Ποιοί ήταν οι δημιουργοί του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού; Αν ψάξουμε την απάντηση μέσα σε ένα βιβλίο ιστορίας, δε θα βρούμε παρά μόνο άντρες. Ελεύθερους, πολίτες, επώνυμους ή ανώνυμους, δεν έχει σημασία. Όμως κατά πόσο είναι αλήθεια αυτό; Η αρχαιολόγος και συγγραφέας Εύη Πίνη επιχειρεί να απαντήσει στο ερώτημα ρίχνοντας φως στα πιο σκιερά σημεία της μεγάλης σκηνής της ιστορίας, εκεί όπου κρύβονται οι αόρατοι δημιουργοί, οι γυναίκες και οι δούλοι. Το σεμινάριο διοργανώνεται με αφορμή τα δύο βιβλία της συγγραφέα, «Ο κόκκινος μανδύας» και «Το μυστικό του δούλου». Σε αυτό το πλαίσιο θα παρουσιαστούν προτάσεις για την επεξεργασία του θέματος μέσα στην τάξη αλλά και στο μουσείο.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ & ΓΟΝΕΙΣ | ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ: ZOOM

Η αναγκαιότητα και τα οφέλη της Συμπεριληπτικής Ολοκληρωμένης Σεξουαλικής Εκπαίδευσης (ΣΟΣΕ)

Έλενα Σκαρπίδου, εκπαιδευτικός, υπεύθ. Τομέα Εκπαίδευσης του «Πολύχρωμου Σχολείου», συντονίστρια ομάδων εφήβων με θέμα τη Συμπεριληπτική Ολοκληρωμένη Σεξουαλική Εκπαίδευση

Σάββατο 25 Νοεμβρίου 2023, 11:00-12:30

Στη σημερινή κοινωνία της ψηφιακής εποχής και της μεγαλύτερης πολυπλοκότητας των έμφυλων σχέσεων, τα παιδιά και οι έφηβοι/-οι αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις και δυσκολίες να προσδιορίσουν τη σεξουαλική τους ταυτότητα, να επανοηματοδοτήσουν τον έρωτα και τις σχέσεις, να επεξεργαστούν κριτικά τις πληροφορίες που δέχονται σε σχέση με τη σεξουαλικότητα και να αναγνωρίσουν τους κινδύνους. Προς αυτή την κατεύθυνση, η Συμπεριληπτική Ολοκληρωμένη Σεξουαλική Εκπαίδευση (ΣΟΣΕ) αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο ενδυνάμωσης παρέχοντας την απαραίτητη πληροφόρηση, δεξιότητες και θετικές στάσεις και αξίες ώστε τα παιδιά να κάνουν συνειδητές, ικανοποιητικές, υγιείς και αμοιβαίους σεβασμού επιλογές όσον αφορά τις σχέσεις, τη σεξουαλικότητα και τη συναισθηματική και σωματική τους υγεία και ευημερία. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, θα έχουμε την ευκαιρία να αποδομήσουμε τους μύθους που υπάρχουν όσον αφορά τη ΣΟΣΕ και να συζητήσουμε τις βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά της.